

Memo – Ter kennisname

Registratienummer:
20.048504

Aan: VV
Van: D&H
Onderwerp: voortgang problematiek uitheemse rivierkreeften
Datum: 9-7-2020

Waarom moet u dit weten

Op 16 januari 2019 hebben wij u voor het laatst over de voortgang inzake invasieve exotische oftewel uitheemse rivierkreeften (hierna te noemen: rivierkreeften) geïnformeerd, waarbij wij u hebben toegezegd om in de tweede helft van 2019 hierop terug te komen. Vanwege de vertraagde oplevering in mei 2020 van een omvangrijk landelijk onderzoek naar specifiek de rode Amerikaanse rivierkreeft informeren wij u nu pas over de voortgang inzake de problematiek omtrent rivierkreeften.

De rivierkreeften zijn ook tijdens de VV van 24 juni 2020 aan de orde geweest, onder meer tijdens de behandeling van de opinienota Schoon Water 3 waar werd gevraagd naar de relatie tussen de bestrijding van rivierkreeften en de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Kernboodschap

Afgelopen jaar is met het landelijk onderzoek een belangrijke eerste stap gezet in de aanpak van de problematiek omtrent rivierkreeften. De Commissie Watersystemen heeft de UvW opdracht gegeven een onderzoeksplan op te stellen de problematiek verder uit te zoeken en oplossingen uit te werken. De waterschappen intensiveren de samenwerking met andere sectoren en partijen die belang hebben in deze problematiek, zoals visserij, natuurbeheer, wetenschap en provincies. Rijnland is nauw betrokken in de ontwikkelingen.

Context

Rivierkreeften veroorzaken met vraat- en graafgedrag schade aan het watersysteem en het ecosysteem in het beheergebied van Rijnland en hebben waarschijnlijk een negatieve invloed op de biodiversiteit. Voor de beroepsvisserij vormt de vangst en de verkoop van rivierkreeften echter een deel van hun inkomsten. Kwantitatieve gegevens over de omvang van de schade en de inkomsten zijn amper bekend en worden volgens plan nog onderzocht.

Deze schijnbare tegenstelling tussen schade en inkomsten heeft ertoe geleid dat op 21 maart 2018 het college van D&H zijn eerdere besluit van 23 januari 2018 over het beperken van vangst van rivierkreeften door beroepsvissers heeft ingetrokken.

In de VV van 28 maart 2018 zijn rivierkreeften vervolgens uitvoerig aan de orde geweest wat heeft geresulteerd in een Rijnlands literatuuronderzoek en de aanzet tot een landelijke aanpak. Het literatuuronderzoek waaronder kaarten met verspreiding van rivierkreeften in Rijnland is beschikbaar via de website van Rijnland (<https://www.rijnland.net/over-rijnland/wat-doet-rijnland/schoon-en-gezond-water/rivierkreeften>)

Toelichting

Onderzoeksresultaat rode Amerikaanse rivierkreeften in Nederland

In de beeldnota van 16 januari 2019 (zie bijlage) informeerden wij u over een landelijk samenwerkingsinitiatief van een aantal waterschappen. Dit initiatief heeft geleid tot een omvangrijk landelijk onderzoek van Stowa naar relaties tussen de aanwezigheid van de rode Amerikaanse rivierkreeft met milieu- en omgevingsfactoren. Een deel van het onderzoek is in Rijnland uitgevoerd. Uit het onderzoek blijkt dat het aantal rivierkreeften op de Rijnlandse onderzoekslocaties rond het landelijk gemiddelde liggen.

Uit het onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van de rode Amerikaanse rivierkreeft nauwelijks gerelateerd is aan de milieu- en omgevingsfactoren. Het aanpassen van de milieu- en omgevingsfactoren, om de dichtheden aan rode Amerikaanse rivierkreeften te verlagen, is dus lastig. Een mogelijke aanknopingspunt is de aanleg van brede natuurvriendelijke oevers met onder meer riet. Er zijn aanwijzingen dat er onder die omstandigheden minder kreeften aanwezig zijn en het risico op schade door rivierkreeften beperkt is. Het onderzoeksrapport inclusief een overzicht van de onderzoekslocaties is beschikbaar via de website van Rijnland (<https://www.rijnland.net/over-rijnland/wat-doet-rijnland/schoon-en-gezond-water/rivierkreeften>)

Opdracht Commissie Watersystemen

Op 13 september 2019 heeft de Commissie Watersystemen (CWS) aan de UvW opdracht gegeven om in navolging van het hiervoor genoemde onderzoek, samen met Stowa een onderzoeksplan op te stellen naar schade aan het watersysteem en biodiversiteit, effectieve beheersmaatregelen voor te stellen en de benodigde aanpassing van wet- en regelgeving te verkennen.

Een kerngroep van de UvW en een aantal waterschappen, waaronder Rijnland, stelt nu een onderzoeksplan op met als doel middelen vrij te stellen voor het benodigde onderzoek. Het ministerie van LNV heeft zitting in de kerngroep vanwege zijn wettelijke taken inzake de rivierkreeften (visserij en exotenbestrijding) cq. verkenning van de aanpassing van wet- en regelgeving. Naar verwachting is het onderzoeksplan in de tweede helft van 2020 gereed, en zal vervolgens aan de CWS worden voorgelegd.

Een van de achterliggende gedachten van het onderzoeksplan is dat de problematiek niet alleen door de waterschappen wordt opgepakt, maar dat eventueel een samenwerkingsverband wordt gevormd met andere sectoren en partijen die ook een belang hebben, zoals visserij, natuurbeheer, wetenschap en provincies.

Samenwerking met visserijsector

Het Rijk heeft door middel van een vrijstelling in de Regeling natuurbeheer de beheersing van deze invasieve exoot belegd bij de commerciële kreeftenvisserij. Echter gezien de toename van rivierkreeften lijkt deze beheersmaatregel onvoldoende te werken.

Wageningen University & Research (WUR) en belangenorganisatie Good Fish Foundation (GFF) hebben in april 2020 een omvangrijke bijdrage uit Europese Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij toegezegd gekregen voor het Kennisplatform Rivierkreeft II (zie <http://rivierkreeft.nl/>). Vooruitlopend op het in vorige paragraaf genoemde samenwerkingsverband hebben de UvW en Rijnland vroegtijdig contact met WUR en GFF gezocht. Dit heeft erin geresulteerd dat de voor Rijnland belangrijke onderzoeksvraag naar de effectiviteit van zowel de huidige commerciële kreeftenvisserij als eventueel toekomstige beheersvisserij, op dichtheden aan rivierkreeften prominent onderdeel van het onderzoeksproject vormt.

De visstandbeheercommissie Rijnland (hierna te noemen: VBC), een samenwerkingsverband van het hoogheemraadschap, beroepsvissers en sportvissers, pleit sinds 2018 voor een dergelijk landelijk onderzoek en heeft de wens geuit voor deelname van beroepsvissers uit Rijnland aan een dergelijk onderzoek. WUR maakt momenteel afspraken met een beroepsvisser uit Rijnland in het onderzoek deel te nemen. Rijnland zal zitting nemen in de klankbordgroep van het onderzoeksproject. Met het onderzoeksproject wordt invulling gegeven aan de wens van de VBC Rijnland. Het onderzoeksproject zal naar verwachting in 2023 afgerond worden.

Mogelijke juridische of financiële consequenties

De hiervoor geschetste ontwikkelingen hebben geen juridische of financiële consequenties voor Rijnland. In het meerjarenperspectief MJP 2020-2023 is een reservering opgenomen voor het onderzoeksplan.

Vervolg

In 2021 als naar verwachting de Commissie Watersysteem een besluit heeft genomen over het vrijstellen van middelen voor het onderzoeksplan van de UvW, komen wij bij u terug over de voortgang.

Bijlage

- Beeldnota rivierkreeften d.d. 16 januari 2019